

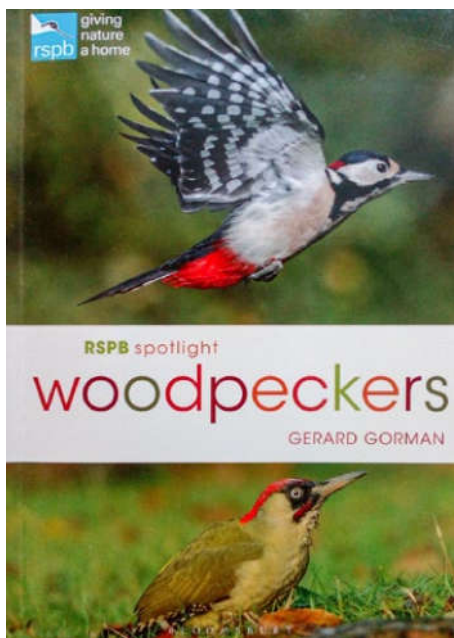
Woodpeckers

ISBN: 978-1-4729-5118-2

Josef Chytil¹¹ Ornitologická stanice Muzea Komenského v Přerově, Bezručova 10, 750 11 Přerov; chytil@prerovmuzeum.cz

Gorman Gerard 2018: Woodpeckers. Bloomsberry Wildlife, 128 pp.

Další z řady velmi vydařených publikací G. Gorman. Opět se týká (nepřekvapivě) jeho oblíbené skupiny šplhavců, tentokráté pojaté daleko širěji a zároveň obecněji. Kniha nezakrývá, že není ani určovacím klíčem ani systematickou studií, je naopak skvělým úvodem na cestě dozvědět se řadu zajímavých věcí o tomto možná nečekaně rozmanitém ptačím řádu. Autor nás provádí od datla gilského (*Melanerpes uropygialis*) tvořícího dutiny v pouštích kaktusech a datla sběrače (*Melanerpes formicivorus*) pořízujícího si zásobárny tisíců žaludů v dutinkách kůry severoamerických borovic až po druhy strakapoudů chovajících se jako lejsci. Fakt, že kniha je určena široké veřejnosti, je zmíněn hned v úvodu. Velký důraz je kladen na obrazový doprovod knihy, který tvoří její podstatnou část. Jedná se o mnoho desítek barevných fotografií doplňujících velmi stručný, ale naprosto výstižný text. U všech fotografií jsou uvedeni v zadní tiráži knihy i jejich autoři, mezi nimi pouze jediný Čech - Zdeněk Hýl s párem tokajících žlun zelených (*Picus viridis*). S jednou z fotografií je spojena zajímavá historka: kvůli fotce mrtvé žluny zelené a u ní sedící kočky kniha málem vůbec nevyšla! Nakladatel trval na tom, že tento „kontroverzní“ snímek by pobouřil milovníky a chovatele koček, kteří tvoří ve Velké Británii velkou část voličstva. U snímku, který logicky doplňuje ochránářskou kapitolu, je samozřejmě i krátká zmínka o tom, kolik ptáků každoročně padne ve Velké Británii do spárů těchto domácích miláčků (odhad je kolem 55 milionů). Gerard tam nakonec i tento snímek prosadil.

O šíři záběru knihy myslím dobře svědčí názvy jednotlivých kapitol - Kde potkáme šplhavce, Šplhavci ve světě, Anatomie a adaptace, Chování, Potrava, Dutiny jako domov, Komunikace, Význam šplhavců, Šplhavci v kultuře, Kde a jak pozorovat šplhavce. Některé z těchto kapitol jsou doplněny ilustracemi kresbami dokumentujícími množství nejrůznějších způsobů získávání potravy, toku, hnízdění nebo fyziologických adaptací. Kniha končí stručným výkladovým slovníčkem, několika vybranými literárními citacemi, nezbytným podě-

kováním a již zmíněným přehledem autorů fotografií. Samozřejmostí je rejstřík, autor se rozhodl pro společný věcný i druhový.

Z celé knihy je zřejmé, jak rozsáhlý má autor přehled po jeho oblíbené skupině ptáků. Nesmírně zajímavá je, ve světle nedávno vyšlé knihy K. Hudce - Ptáci v českém životě a kultuře, např. kapitola věnovaná výskytu šplhavic v kultuře. Zde zaujme skulptura obrovského datla na vrcholu totemu kmene Gitxsan z Britské Kolumbie, využívání rudých skalpů severoamerických datlů v bojových situacích Čerokjů a Hupů, z dřívějších dob potom např. zmínka o početi Pana (napůl člověk a napůl Bůh přírody) v Aristofanově hře „Ptáci“ z vejce datla.

Šplhavci z jiného soudku: nejstarší známý africký druh šplhavce byl pojmenován na počest známého bojovníka proti apartheidu a pozdějšího prezidenta Jihoafrické republiky *Australopicus nelsonmandelai*. A něco zajímavého ze systematiky – tento druh je daleko více blízce příbuzný současným evropským druhům šplhavic než těm africkým. Na jiném místě (v kapitole věnované adaptacím) autor zmiňuje Charlese Darwina a jeho fascinaci mnoha přízpůsobeními (nohy, ocas, zobák, jazyk) umožňujícími úzkou specializaci šplhavic. Podobně i geniální Leonardo da Vinci byl fascinován jazykem šplhavic, přesněji jeho skvělou adaptací na získávání potravy díky zpětným háčkům na jeho špičce sloužící stejně jako harpuna.

Knihla vyšla v edici Royal Society for Protection of Birds „Giving nature a home“. Myslím, že je velmi zajímavým příspěvkem k této misi.